

# Klima, Natur- og Miljøudvalget

## Klima-, Natur- og Miljøudvalget

### 1. Udvalgets opgaveområder

Klima-, Natur- og Miljøudvalget arbejder for at drive og udvikle Vejle Kommunes storslåede natur, samt for at sikre endnu bedre miljø og klimaforhold i Vejle Kommune. Det er udvalgets ansvar, at klimainsatsen er tilpasset målene i kommunens klimaplan.

Igennem udvalget ejes en række rekreative naturområder – skove, strande, enge og ådalsområder mv., som udvikles både rekreativt med stier, vandreruter og faciliteter for brugere, og med henblik på at sikre natur og biodiversitet og for at mindske klimaforandringerne.

Gennem driften af Ressourcer & Genbrug arbejder udvalget med affaldsplanlægning og fremme

af cirkulær økonomi. Gennem udvalget varetages også en række myndighedsopgaver på natur- og miljøområdet – i forhold til natur, vandløb, landbrug, dambrug, grundvand, spildevand, energi og varme, industrimiljø og andre forhold. Som noget særligt drives videns- og oplevelses-centret Økolariet også under Klima-, Natur- og Miljøudvalget. Økolariet er en vigtig videns- og oplysningsindsats i forhold til bæredygtighed, klima og natur for både skoler, voksne og turister. Økolariet er udpeget som VidensPædagogisk AktivitetsCenter (VPAC) af Undervisningsministeriet.

Udvalgets opgave om affalds- og ressourcehåndtering i Ressourcer & Genbrug er baseret på brugerfinansiering efter et hvile-i-sig selv princip. De øvrige opgaver er skattefinansierede.

### 2. Andel af driftsbudget

| Drift – serviceudgifter    | Budget 2026<br>(1.000 kr.) | Drift – brugerfinansieret område | Budget 2026<br>(1.000 kr.) |
|----------------------------|----------------------------|----------------------------------|----------------------------|
| Natur- og Udeliv           | 17.598                     | Ressourcer & Genbrug             | -16.929                    |
| Miljøprojektet             | 1.559                      | Driftsbidrag klimainvestering    | -3.586                     |
| Vand                       | 9.310                      | Varmeforsyning                   | 0                          |
| Industri & Landbrug        | 330                        |                                  |                            |
| Klima                      | 1.644                      |                                  |                            |
| Økolariet                  | 6.482                      |                                  |                            |
| Grønt Forum                | 997                        |                                  |                            |
| Skadedyr                   | -37                        |                                  |                            |
| Puljer, biler, besparelser | 2.206                      |                                  |                            |
| <b>Netto budget i alt</b>  | <b>40.089</b>              | <b>Netto budget i alt</b>        | <b>-20.515</b>             |

### 3. Politiske mål og kommende udfordringer

#### Det skattefinansierede område

Udvalget har en række udfordringer og mål det kommende år, herunder især:

#### Biodiversitet og udeliv

Rammerne for udvikling af området ligger i 3. generation Natur- og Friluftsstrategi samt de ved-

tagne planer for kommuneskovene, landskab og biodiversitet. Vejle Kommune rummer en enestående natur med mange kvaliteter og muligheder, og naturen er et stærkt brand både i Vejle, nationalt og internationalt. Vi tænker klima-, natur-, sundheds- og kulturværdier sammen og skaber udviklingsmuligheder for erhverv og bosætning i balance med natur og miljø.

Den Nationale aftale om grøn trepart er et overordnet fokusområde med stort potentiale, og vi arbejder målrettet i samarbejde med landbruget, DN, Klima-Natur og Miljøforum samt bestyrelsen

# Klima, Natur- og Miljøudvalget

for Vejle Ådal og Fjord på at indfri målene heri i dialog med lodsejere og brugere.

Det er en stor opgave at realisere ovenstående og kommunens klimamål. Derfor skal der også kvitteres til de lodsejere, vi har et godt samarbejde med om diverse klima- og naturhensyn.

## Drift af strand, skov, natur og vand

Vi har nogle af Danmarks bedste muligheder for friluftsliv, og det er positivt, at vi kan konstatere et stadigt stigende brug af naturen på klassiske, men også nye måder. Vi har målt en fremgang på 20% fra 2020 til 2024 (hvor der også var en 20% fremgang). Det udfordrer. Det er fortsat et ønske at udvikle cykling, vandring og rekreative muligheder. Vi vil inden for de givne økonomiske rammer fortsat tilstræbe et højt serviceniveau til glæde for udelivet, samtidig med at vi arbejder for bedre biodiversitet under behørig hensyntagen til de mennesker, der bor i områderne.

Det er opgjort, at borgere i aldersgruppen 10-75 år årligt har 6,7 mio. besøg i naturområderne i Vejle Kommune. Samtidig er den gennemsnitlige tid borgerne opholder sig i naturen steget så borgerne siden sidste undersøgelse i 2020 tilbringer 40% mere tid i naturen, jävnfør den nyeste brugerundersøgelse fra 2024.

## Grundvand

Fremtidens grundvand er i fokus. Vi skal beskytte vores grundvand og sikre en robust forsyning. Vi arbejder meget tæt sammen med alle vores vandværker om deres planer for fremtiden, så vi kan hjælpe dem med at blive endnu mere robuste og professionelle.

Kampagnen med at sløjfe ubenyttede borer og brønde er en stor succes og fortsætter ind i 2026. Vi har foreløbigt fået sløjfet 360 borer og brønde.

Arbejdet med at lave aftaler om pesticidfrie beskyttelsesområder ved vandværkernes borer forventes godt i mål, og vil i 2026 hovedsageligt omfatte sager om taksation og klagenævn.

## Vandmiljø

Vores vandløb, søer og fjord har et stort poten-

tiale, og der knytter sig mange interesser til vores vandområder. Vi skal fortsætte med at beskytte og forbedre vandmiljøet, håndtere klimaudfordringer, sikre de erhvervmæssige og rekreative interesser. Igennem "Sund Vejle Fjord" laver vi marin naturgenopretning som et supplement til den nødvendige næringsstoffjernelse fra land.

Vådområdeindsatsen, vandtilbageholdelse og etablering af klima-lavbundsarealer en stor opgave og en vigtig forudsætning for hhv. havmiljø og Klima/CO<sub>2</sub> indsats. Hvis Grøn Trepert-målene skal opfyldes, skal der etableres mellem 30 og 40 nye vådområder og 140-280 minivådområder inden 2030. Hvis klimaplanens mål for lavbundsindsatsen skal nås, skal der etableres 590 ha frem mod 2030. Indsatserne for vandtilbageholdelse er med til at reducere oversvømmelsesrisikoen i Vejle by.

Vi skal udvikle en ny form for vandforvaltning, der kan vægte, hvordan vi sikrer mere robusthed overfor stigende nedbør, så byerne sikres bedre, landmandens jorde kan dyrkes, og vi sikrer øget biodiversitet. Hvis vi skal lykkes, er det vigtigt, at vi har klare aftaler med lodsejerne via opdaterede vandløbsregulativer.

## Spildevand

Spildevandsplanen 2020-2028 beskriver en prioriteret indsats vedrørende adskillelse af regnvand fra spildevandssystemet, hvilket skal mindske presset på kloaksystemet, og dermed udledningen af urensset spildevand til vandmiljøet under kraftig og langvarig regn.

For at imødekomme fremtidens vådere klima fortsætter vi implementeringen af vandhåndteringsplaner og vanddisponeringsplaner, så vi arbejder med vand på forkant i byomdannelseprojekter og nye boligområder.

## Industri og Landbrug (nyt forslag)

I Vejle Kommune arbejder vi for at sikre en balance mellem erhvervsudvikling og kommuneplanlægning. Samtidig støtter vi virksomhederne med at fremme bæredygtige løsninger og grøn omstilling. Vi gennemfører ca. 200 årlige tilsynsbesøg for at sikre overholdelse af lovgivningen.

# Klima, Natur- og Miljøudvalget

Landbruget spiller en central rolle i den grønne omstilling, og vi samarbejder tæt med landbruget om initiativer som Grøn Trepert og klimahåndtering. Med ca. 200 årlige tilsynsbesøg på husdyrbrug sikrer vi, at produktionen sker på et bæredygtigt grundlag.

|                                                       |                          |
|-------------------------------------------------------|--------------------------|
| Naturbeskyttelsesloven                                |                          |
| S3-beskyttet område                                   | 7.400 ha                 |
| Internationale beskyttelsesområder og fredede arealer | 18.000 ha                |
| Plejeaftaler                                          | 1.000 ha                 |
| Boringsnære beskyttelsesområder                       | 161 stk.<br>(ca. 306 ha) |
| Tilsynspligtige industri-virksomheder                 | 522                      |
| Tilsynspligtige Husdyrbrug                            | 616                      |
| Dambrug                                               | 20                       |
| Almene vandværker                                     | 61                       |
| Enkeltvandforsyninger                                 | 2.800                    |
| Større søer                                           | 8                        |

Arbejdet med de sidste indsatser i udviklingsplanen for dambrug færdiggøres. Det betyder at alle dambrug bliver miljøgodkendt og alle spærringer, som er udpeget i vandområdeplanerne, fjernes og erstattes af andre løsninger. Dette bidrager til forbedret vandmiljø.

Fra januar 2025 er der indført styrkede affaldstilsyn på byggepladser, kontorer, restaurationer m.m. Affaldstilsynene har til formål at sikre en bedre sortering og højere genanvendelse af affald samt forebygge unødvendig CO<sub>2</sub>-udledning fra forbrænding.

## Klima – grøn omstilling og bæredygtighed.

Vejle Kommunes klimaplan beskriver, hvordan kommunen skal arbejde for at nå Parisaftalens målsætning om at begrænse klodens opvarmning til 1,5 grad. En revideret klimaplan forventes godkendt august 2025.

Klima-, Natur- og Miljøudvalget arbejder i 2024-2026 med deres egen klimahandlingsplan med fokus på arealanvendelse, klimatilpasning, biodiversitet, vedvarende energi, cirkulær økonomi og grøn adfærd i hele samfundet.

Fremdriften kan via centrale måleparametre følges i kommunens eget onlineværktøj klimaplanmonitor på [vejle.dk/klima](http://vejle.dk/klima). For at understøtte klimaindsatsen udmønter udvalget løbende midler til grønne projekter fra udvalgets klimapulje.

## Klimatilpasning

Ud over klimaplanen er flg. planer og strategier grundlaget for arbejdet med klimatilpasning:

- Klimatilpasningsplan
- Risikostyringsplan
- Resiliensstrategi og stormflodsstrategi.

I 2026 revideres risikostyringsplan for oversvømmelse. Der skal opstilles mål og tiltag for perioden 2027-2033, som skal gøre Vejle midtby robust over for fremtidens risici for oversvømmelser.

I 2026 fortsættes arbejdet med fyrtårnsprojektet "Fjordbyen Vejle – Det gode liv og møde med vandet", som indgår i resiliensstrategien.

Følgende projekter vil særligt være i fokus:

- Etablering af forsinkelsesområder i oplandet til Grejs Å
- Implementering af adaptiv strategi for klimatilpasning og udvikling af langsigtede løsninger.
- Udbud og udførelse af stormflodsbeskyttelse af Vejle by og havn. (Fase 1 i stormflodsstrategien).
- Udvikling af varslingsystem – Smart Vand.

## Økolariet

Økolariet er et levende hus, der mærker den grønne omstilling. Det er et sted, hvor bæredygtighed og miljøbevidsthed er i fokus, og hvor besøgende kan lære om vigtige emner som klima, natur og miljø.

Økolariet tilbyder 32 forskellige undervisningsforløb for institutioner, skoler, ungdomsuddannelser og voksne. Heraf ca. 15-17.000 skoleelever pr. år. Målet med undervisningen er at inspirere og motivere børn og unge/ voksne til at handle bæredygtigt. Vores mission med vores undervisning er at uddanne ambassadører for bæredygtighed. Vi vil fortsætte og udbygge vores arbejde med social ansvarlighed og social bæredygtighed ift. at være en del af selskabet.

# Klima, Natur- og Miljøudvalget

programmet, have praktikanter, være neutralt rum for ledsagede familier m.v. Det forventes at besøgsantallet ligger stabilt på mellem 90-96.000 besøgende.

Økolariet anerkendes og støttes af Undervisningsministeriet som en del af VPAC centrene.

I 2026 arbejdes videre med samarbejdet mellem Økolariet og Experimentarium.

Derudover skal Økolariet fortsat udvide og teste kommunikationsstrategier med henblik på at kommunikere bredere end Økolariets 4 vægge kan i dag. Det sker i forbindelse med en øget fokus på vores Outreach programmer sammen med en tværgående nyansættelse placeret i Økolariet efter ønske fra udvalget i 2025, der har fokus på klimakommunikation til borgere.

I 2026 åbner, efter planen, en interaktiv udstilling på Økolariets forplads med titlen "Fjordens Puls" med fokus på at opleve vandets rejse, fjordens kredsløb og at blive klogere på, hvordan vi alle kan være med til at genoprette fjordens puls. Udstillingen er en del af Sund Vejle Fjord 2.0 og den fondsstøttede økonomi, der er heri.

## Skadedyr

Skadedyrsbekæmpelse omfatter navnlig rottebekæmpelse, der er gebyrfinansieret. Alle borgere i Vejle Kommune, som ejer fast ejendom, betaler et gebyr, der er fastsat efter det antal m<sup>2</sup> bygninger, som de ejer.

Målet med opgaven er bekæmpelse af rotter, når borgere anmelder, at de føler sig generet heraf samt kloaksikring af offentlige institutioner og andre tiltag, der kan reducere behovet for anvendelse af rottegift. Desuden arbejdes med central registrering af samtlige rottespær og -fælder i Vejle Kommune.

## Det brugerfinansierede område

### Ressourcer & Genbrug

Vejle Kommune ønsker at være blandt foregangskommunerne, hvad angår affaldsforebyggelse og genbrug. Ressourcer & Genbrug arbejder ambitiøst for at sikre optimal udnyttelse

af ressourcer, med forebyggelse som førsteprioritet. Vi opfylder de nationale mål for genanvendelse og skaber stigende tilfredshed blandt borgerne. De ressourcer, der udsorteres, skal recirkuleres i høj kvalitet, så de kan få nyt liv og gøre bedst mulig gavn for klima og miljø.

Kommunen skal helt eller delvist tage hånd om ca. 123.000 borgeres og ca. 13.300 virksomheders affaldsproduktion. Ud af den samlede mængde i kommunen håndterer Ressource & Genbrug mellem 100.000 – 110.000 tons affald om året.

Der arbejdes med de 7 fokus- og indsatsområder fra Affalds- og ressourceplanen 2025-2037.

Det er blandt andet:

- Iværksætte og understøtte tiltag og initiativer for at skabe affaldsforebyggelse og mere direkte genbrug
- Øget kommunikation som er opmærksomhedsskabende med borgerinvolvering og adfærdspåvirkning for at sikre affaldsminimering og affaldsforebyggelse
- Samarbejde med andre i branchen om mere affaldsforebyggelse, genbrug og genanvendelse
- Implementere producentansvar med nye roller og ansvar
- Fremme digitalisering og brug af AI i borgerrettede ydelser

Der vil løbende ske implementering af ny lovgivning herunder vil vi afprøve og teste forskellige løsninger, der bidrager til at borgerne let kan træffe det rigtige valg. Desuden vil der blive arbejdet med at sikre hensigtsmæssige rammer og faciliteter for at fremme mere genbrug.